

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 18/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. mája 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa o prijatej sťažnosti M. Š., S., t. č. vo väzbe L., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. Š. na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 z r u š u j e a v e c v r a c i a n a ďalšie konanie.

3. M. Š. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,44 € (slovom tristodvadsaťtri eur a štyridsaťštyri centov), ktorú j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. J. G., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 18/2013-10 z 24. januára 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. Š., S., t. č. vo väzbe L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ (spolu s ďalšími obvinenými) je uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru západ, oddelenia vyšetrovania (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: PPZ-133/BOK-Z-2008 z 15. novembra 2011 trestne stíhaný za obzvlášť závažný zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné.

Sťažovateľ bol do väzby vzatý uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“), sp. zn. Tp 89/2011 z 18. novembra 2011 z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) podal 15. mája 2012 pod č. k. VII/2 Gv 198/11-136 návrh na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa a ďalších obvinených, ktorému však špecializovaný súd uznesením sp. zn. Tp 42/2012 z 24. mája 2012 nevyhovел a lehotu trvania väzby sťažovateľa (a ďalších obvinených) nepredĺžil.

Proti tomuto rozhodnutiu špecializovaného súdu podali sťažnosť prokurátor špeciálnej prokuratúry, ako aj jeden z obvinených. O týchto sťažnostiach najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 tak, že uznesenie špecializovaného súdu zrušil a lehotu trvania väzby sťažovateľa a ďalších obvinených predĺžil do 15. októbra 2012. Sťažnosť obvineného M. A. zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa „nemožno postup Najvyššieho súdu SR pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania... väzby akceptovať, pretože procesným stranám nebol poskytnutý rovnaký priestor na uplatnenie ich práv, nebola dodržaná zásada kontradiktórnosti konania, sťažovateľovi nebolo umožnené predložiť argumenty, ktoré by oslabovali tvrdenia prokurátora... špeciálnej prokuratúry o potrebe predĺženia lehoty trvania väzby.

Sťažovateľovi bol doručený návrh prokurátora... špeciálnej prokuratúry zo dňa 15. 5. 2012, na základe ktorého uznesením Špecializovaného trestného súdu – pracovisko Banská Bystrica č. k. Tp 42/2012 zo dňa 24. 5. 2012 nedošlo k predĺženiu väzby sťažovateľa...

Sťažovateľ sa až z uznesenia Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Tost 20/2012 zo dňa 6. 6. 2012 dozvedel, že prokurátor... špeciálnej prokuratúry v sťažnosti uviedol, aj aké konkrétne úkony plánuje vyšetrovateľ vykonať, pri niektorých aj s presným časovým určením..., čo znamená predovšetkým to, že sťažovateľ sa s novou argumentáciou prokurátora na

predĺženie lehoty trvania väzby nemal možnosť oboznámiť a nemal možnosť predložiť argumenty a stanoviská k tvrdeniam druhej strany...

Sťažovateľ tiež vyslovuje názor, že Najvyšší súd SR nemohol na takúto novú argumentáciu prokurátora... špeciálnej prokuratúry uvedenú až v sťažnosti proti rozhodnutiu o jeho návrhu prihliadať, pretože takýto postup je nerešpektovaním ustanovenia § 76 ods. 2 Tr. por. v požiadavke dodržania lehoty 20 pracovných dní pred uplynutím lehoty trvania väzby na podanie návrhu na jej predĺženie.

Argumentácia prokurátora v sťažnosti je vlastne už novým návrhom, nemožno akceptovať názor Najvyššieho súdu SR, i keď priamo nevyslovený ale vyplývajúci z povahy veci, že lehota je zachovaná s poukazom na podaný návrh na predĺženie lehoty trvania väzby zo dňa 15. 5. 2012.

Podstatnou totiž nie je forma, ale obsah takéhoto úkonu, inak by stačilo podať aj neodôvodnený návrh na predĺženie lehoty trvania väzby a odôvodniť ho až v konaní o sťažnosti, čo je výklad nepripustný. “

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 3 Tost 20/2012 zo dňa 6. 6. 2012 porušil ústavné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 3 Tost 20/2012 zo dňa 6. 6. 2012 sa zrušuje a sťažovateľ sa prepúšťa z väzby. “

Zároveň sťažovateľ požaduje náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 323,44 €.

2.1 Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril za najvyšší súd predseda trestnoprávneho kolégia listom č. k. KP 3/2013-10 z 11. marca 2013 v spojení s vyjadrením predsedu senátu zo 4. marca 2013, v ktorom bolo okrem iného uvedené:

«... rozhodnutie najvyššieho súdu... je vecne správne a v súlade so zákonom...

... nie je potrebné, aby konanie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... vyhovovalo všetkým požiadavkám spravodlivého súdneho procesu zakotveným v článku 6 Dohovoru. V predmetnom prípade bola kontradiktórnosť konania zachovaná, keďže rozhodovania o návrhu prokurátora na súde prvého stupňa sa zúčastnili obvinení osobne, ako aj prokurátor. V konaní pred sťažnostným súdom sa rozhodovalo bez prítomnosti tak obvinených ako aj prokurátora. Skutočnosť, že sťažnosť prokurátora nebola doručená aj ostatným obvineným nie je porušením zásady konradiktórnosti a rovnosti „zbrani“, nakoľko táto neobsahovala žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli predmetom rozhodovania na súde prvého stupňa. Treba tiež zdôrazniť, že v súvislosti s rozhodovaním o väzbe je potrebné mať na zreteli aj prednostné a urýchlené vybavovanie väzobných vecí, tak ako je uvedené v § 2 ods. 6 druhá veta Tr. por. Prokurátor vo svojej sťažnosti neuvádzal žiadne nové skutočnosti, ale len konkretizoval úkony, ktoré mal v pláne v najbližšej dobe vykonať v rámci vyšetrovania. Navyiac obvinený má v zmysle § 79 ods. 3 Tr. por. garantovanú možnosť žiadať o prepustenie z väzby kedykoľvek, resp. každých 30 dní od momentu, kedy nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti. Tým sa mu v podstate zaručuje takmer nepretržitá kontrola zákonnosti jeho väzobného stíhania.

Mám za to, že zo strany senátu v predmetnej veci nedošlo k porušeniu článku 5 ods. 4 Dohovoru ako ani čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky tak, ako to namieta obvinený vo svojej sťažnosti. Túto považujem za vecne neopodstatnenú a napriek jej prijatiu na ďalšie konanie ju navrhujem podľa čl. 25 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, odmietnuť.»

Najvyšší súd zároveň oznámil, že „netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom“.

2.2 Právny zástupca sťažovateľa na výzvu ústavného súdu, aby zaujal stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu, reagoval oznámením z 22. marca 2013 tak, že k vyjadreniu najvyššieho súdu nechce zaujať žiadne stanovisko, pretože by „opakoval... dôvody uvedené v samotnej ústavnej sťažnosti“. Oznámil však, že súhlasí „s tým, aby Ústavný súd... upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu, pretože... dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci“.

3. Pretože najvyšší súd a právny zástupca sťažovateľa oznámili, že netrávajú na ústnom pojednávaní vo veci, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z príloh sťažnosti, ako aj z ústavným súdom vyžiadaných na vec sa vzťahujúcich písomností vyplýva, že špeciálna prokuratúra podala špecializovanému súdu pod č. k. VII/2 Gv 198/11-136 z 15. mája 2012 návrh na predĺženie lehoty trvania väzby okrem iného aj sťažovateľovi s odôvodnením, že „*V predmetnej veci vyšetrovateľ ÚBOK, Odbor Západ, Oddelenie vyšetrovania Trnava predložil podnet na predĺženie trvania väzby u obvinených z dôvodu, že prípravné konanie pre jeho obtiažnosť nebolo možné skončiť v základnej lehote väzby podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku a súčasne, že prepustením obvinených na slobodu hrozí, že bude zmarené, alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Po preskúmaní uvedeného podnetu a súvisiaceho spisového materiálu*“ prokurátor špeciálnej prokuratúry „*dospel k záveru, že sú splnené predpoklady na predĺženie väzby u obvinených o šesť mesiacov.*

Vyšetrovanie... uvedenej trestnej veci je rozsiahle a obtiažne... vyšetrovanie prebieha zákonným spôsobom a bez prietahov na strane orgánov prípravného konania. Trestné stíhanie obvinených pre skutky právne posúdené spôsobom vyššie uvedeným je dôvodné, keďže vo veci boli zabezpečené a vykonané dôkazy vedúce k podozreniu v rovine rozumnej istoty, že všetci obvinení sa mali dopustiť týchto skutkov majúcich znaky trestného činu. Dôkazy zabezpečené po vzatí obvinených do väzby pritom podozrenie žiadnym spôsobom nevyvracajú ani nezmierňujú, práve naopak.

Vzhľadom na obtiažnosť veci, spočívajúcu v jej rozsahu, početnosti útokov proti záujmom chráneným Trestným zákonom, spôsobe a dĺžke času páchania stíhaných skutkov..., novým zisteniam odôvodňujúcim potrebu rozšírenia obvinenia a tým aj komplikovanosti a časovej náročnosti náležitého zistenia skutkového stavu veci v rozsahu

nevyhnutnom na rozhodnutie..., aj napriek plynulému postupu pri vyšetrowaní toto objektívne nebude možné skončiť v základnej lehote väzby..., ktorá uplynie 15. 06. 2012...

Ako vyplýva z predloženého vyšetrowacieho spisu v trestnej veci je vykonávané pomerne rozsiahle vyšetrowanie, v rámci ktorého okrem iného bolo vypočutých viacero svedkov, niektorí z nich opakovane. Domnievam sa, že vyšetrowaniu a vykonávaniu jednotlivých úkonov trestného konania bola doposiaľ venovaná náležitá pozornosť tak, ako to stanovuje § 2 ods. 6 veta druhá Trestného poriadku. Doterajšia dĺžka prípravného konania bola do značnej miery ovplyvnená skutočnosťou, že vo veci je potrebné ustáliť a vypočúť ďalších relevantných svedkov vystupujúcich v súvislosti s výberom finančných hotovostí, výsluchy sú naplánované v mesiaci máj. Zároveň prebieha nazeranie do vyšetrowacieho spisu obhajcami obvinených, ktorí sa vyjadrili, že po konzultácii s klientmi sa rozhodnú, či budú v uvedenej veci vypovedať, resp. navrhovať vykonanie ďalších dôkazov.

V priebehu vyšetrowania boli vypočutí svedkovia, ktorí uviedli nasledovné skutočnosti:...

k obv. M. Š. (menovaný využil svoje zákonné právo a zatiaľ sa k veci nevyjadril)

k jeho trestnej činnosti sa vyjadruje:

- obvinený P. P., ktorý uvádza...*
- svedok J. H., ktorý uviedol...*
- svedok poškodená Z. S..., ktorá uvádza...*
- svedok P. P., ktorý uviedol...*
- B. H., ktorý uviedol...*
- D. B... uvádza...*

Prirodzene bude potrebné umožniť oprávneným osobám preštudovanie vyšetrowacieho spisu v primeranej lehote tak, ako to stanovuje § 208 Trestného poriadku a následné spracovanie rozhodnutia vo veci. Aj s ohľadom na lehoty podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku mám za to, že vykonanie uvedených úkonov a skončenie prípravného konania je možné uskutočniť v lehote do šesť mesiacov od skončenia základnej doby trvania väzby, t. j. do 15. decembra 2012.

V uvedenej veci sú naplánované úkony výsluchy pracovníkov banky, ktorí boli zbavení mlčanlivosti a tiež je ešte daná požiadavka na Č. banku za účelom ustálenia

pracovníkov a zbavenia ich mlčanlivosti v tejto veci a následne sú naplánované úkony výsluchy svedkov, ktorí ešte neboli vypočutí v prípravnom konaní a vyplynuli z výsluchov jednotlivých procesných strán. Tiež je naplánovaný výsluch obvineného M. Š.

Obvinení M. Š., M. A., M. Š. doposiaľ v prípravnom konaní využili svojho zákonného práva a odmietli vypovedať a po vykaní výsluchu poškodenej Z. S., bolo umožnené obhajcom obvinených nahliadnuť do spisového materiálu a je vysoká miera pravdepodobnosti, že menovaní sa po zhodnotení dôkaznej situácie rozhodnú využiť svoje zákonné právo a k veci sa vyjadria.

Dôvody väzby u obvinených... M. Š... podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku naďalej nezmenene trvajú. Od rozhodnutí sudcu pre prípravné konanie... a Najvyššieho súdu... o tejto otázke nedošlo k žiadnym zmenám konkrétnych skutočností, ktoré u obvinených zakladajú vo svojom súhrne dôvody tzv. kolúznej väzby.

...obvinenie sa týka rozsiahlej trestnej činnosti spočívajúcej v podvodom získaných úverov a následnou legalizáciou získaných finančných prostriedkov prostredníctvom nastrčených fiktívnych osôb páchanou štruktúrovanou, veľmi dobre zorganizovanou zločineckou skupinou, ktorú založili... obvinení a ktorej činnosť sa okrem iného vyznačuje vysokou odbornou prípravou na spáchanie skutkov a plánovaním postupu pre prípad vzniknutých problémov, vrátane odstraňovania usvedčujúcich dôkazných prostriedkov, ako aj vytváraním cieleného tlaku na svedkov a ďalších, predovšetkým nižšie hierarchicky postavených spoluobvinených. Vyššie uvedené skutočnosti a vedúce, resp. nižšie postavenie všetkých obvinených v zločineckej skupine zároveň zakladá reálnu obavu, že obvinení budú využívať svoj vplyv a v priebehu vyšetrovania budú ovplyvňovať spoluobvinených ako aj svedkov. Takisto existuje reálna obava, že v prípade prepustenia obvinených na slobodu, títo zmaria zadováženie listinných a vecných dôkazov potrebných na zadokumentovanie rozsiahlej a vysoko sofistikovanej trestnej činnosti zločineckej skupiny, ako aj obava, že budú vytvárať falošné dôkazy za účelom previesť vinu za spáchané skutky na inú, hierarchicky nižšie postavenú osobu, alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Tieto skutočnosti vyplývajú predovšetkým z výpovede svedkyne Z. S., ktorá opísala spôsob a fungovanie zločineckej skupiny, postavenie a činnosť všetkých obvinených, ktorí sa v hierarchickom usporiadaní skupiny nachádzajú na popredných miestach. Preto prepustením obvinených na slobodu existuje a hrozí dôvodná obava, že by

došlo k zmareniu ďalšieho vyšetrovania tým, že by sa mohli dohovárať na ďalších výpovediach a mariť tak objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Ide o konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu, že obvinení... v prípade prepustenia z väzby na slobodu budú pôsobiť na svedkov, resp. vykonávať iné kolúzne aktivity smerujúce k mareniu objasňovania stíhanej trestnej činnosti, s cieľom neprípustným spôsobom úplne vylúčiť alebo znížiť podiel svojej trestnej zodpovednosti.

Uvedené závažné skutočnosti, hodnotené jednotlivo i v ich súhrne, odôvodňujú hrozbu, že prepustením obvinených na slobodu (s prihliadnutím na štádium trestného konania, charakter a formu spáchania trestných činov) hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania (§ 1 Trestného poriadku).“.

Sudca pre prípravné konanie špecializovaného súdu uznesením sp. zn. Tp 42/2012 z 24. mája 2012 v relevantnej časti lehotu trvania väzby u obvinených, a teda aj u sťažovateľa nepredĺžil s týmto odôvodnením: *«Čo sa týka dôvodnosti trestného stíhania všetkých piatich obvinených, sudca pre prípravné konanie preskúmaním obsahu vyššie spomenutého vyšetrovacieho spisu zistil, že aj v tomto štádiu konania je trestné stíhanie proti všetkým piatim vyššie menovaným obvineným dôvodné. Zatiaľ vykonané dôkazy nijako nespochybnili konštatované závery v skorších väzobných súdnych rozhodnutiach o dôvodnosti trestného stíhania pre konkrétne konanie, konkrétnych páchatel'ov, pričom konanie páchatel'ov v tomto prípade vyššie menovaných piatich obvinených vykazuje znaky konkrétnych trestných činov, ako je to uvedené v úvode odôvodnenia tohto uznesenia.*

Sudca pre prípravné konanie z hľadiska skúmania dôvodnosti návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby u obvinených považuje za potrebné uviesť, že predmetný návrh bol zdôvodnený veľmi skromne a všeobecne. Návrh neobsahoval zdôvodnenie koľko pracovníkov banky a na aké skutočnosti a v akom časovom horizonte má byť vypočutých. Taktiež nedošlo k zdôvodneniu požiadavky o aký počet pracovníkov banky ide, ktorí majú byť ustálení. Rovnako návrh neobsahoval počet svedkov, ktorí ešte neboli vypočutí v prípravnom konaní, ani zdôvodnenie na aké skutočnosti majú byť vypočutí. Preto nie je možné preveriť, či vôbec ide o naozaj potrebné dôkazy smerujúce k riadnemu zisteniu skutkového stavu veci. V tejto súvislosti treba uviesť, že časť bankových pracovníkov už

vypočítaná bola, pričom nie je zrejmé, prečo počas vyšetrovania neboli vypočítaní aj ostatní bankovní pracovníci.

Čo sa týka plánovaného výsluchu obvineného M. Š., absentuje zdôvodnenie, na aké skutočnosti má byť obvinený vypočítaný, ako aj zdôvodnenie, prečo nebol tento obvinený už vypočítaný od okamihu vzatia do väzby.

Prejednávanú trestnú vec vo svojej podstate nemožno považovať ani za rozsiahlu vzhľadom na to, že ide o 5 zväzkov vyšetrovacieho spisu, ani za mimoriadne obtiažnu. V tejto súvislosti treba poukázať aj na obsah uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Tost 9/2012 z 22. 03. 2012, str. 7, posledný odsek, kde sa uvádza „je potrebné súhlasiť aj s argumentáciou obhajcu, že vyšetrovanie je zdĺhavé...“

Pokiaľ aj Najvyšší súd Slovenskej republiky prijal argumentáciu o zdĺhavosti vyšetrovania, pritom nejde o rozsiahlu a náročnú trestnú vec, ani z hľadiska rozsahu spisového materiálu, ani počtu páchatel'ov, ani vo vzťahu k právnej kvalifikácii konania páchatel'ov, o to výraznejšia je absencia zdôvodnenia, prečo neboli už bankovní pracovníci spolu s obvineným M. Š. vypočítaní od novembra 2011 až doposiaľ a rovnako je významná absencia zdôvodnenia na čo konkrétne majú byť bankovní pracovníci vypočítaní, o koľko pracovníkov ide a v akých pozíciách pracujú a čo ich svedecké výpovede majú dokázať. Jediným argumentom na predĺženie lehoty trvania väzby tak zostáva potreba umožniť oprávneným osobám preštudovanie vyšetrovacieho spisu v primeranej lehote a následné spracovanie rozhodnutia, teda zrejme obžaloby na obvinených. Za takéhoto stavu veci sudca pre prípravné konanie nevidel a nezistil dostatočný podklad pre rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby obvinených. S poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia väzba má trvať len nevyhnutný čas. Vo väzobných veciach treba konať prednostne a urýchlene. Zdôvodnenie predĺženia lehoty trvania väzby neposkytuje žiadnu argumentáciu na prelomenie vyššie uvedených princípov trvania väzby, zvlášť, keď už najvyšší súd vo vyššie spomenutom rozhodnutí konštatoval zdĺhavosť vyšetrovania.

Sudca pre prípravné konanie vzhľadom na už spomenuté skromné zdôvodnenie návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby nemal možnosť preskúmať, či rozsah dokazovania, o ktorom prokurátor tvrdí, že je potrebné vykonať, zodpovedá požadovanému predĺženiu lehoty trvania väzby do 15. decembra 2012. Použitá argumentácia sa skôr javí tak, že ide o vykonanie takých dôkazov, ktoré v zásade už mohli byť v čase od novembra

2011, teda od vzatia obvinených do väzby priebežne vykonané a to buď v rozhodujúcej časti, alebo aj v celom rozsahu. V tomto smere naozaj môže ísť len o odhad sudcu pre prípravné konanie, keďže chýba počet svedkov, ktorí majú byť vypočutí a zdôvodnenie na aké okolnosti, ku ktorým skutkom a k akým ďalším konkrétnym okolnostiam majú byť vypočutí. Absenciu riadneho zdôvodnenia orgánov prípravného konania nemôže nahrádzať sudca pre prípravné konanie svojou vlastnou úvahou, akým smerom sa má uberať dokazovanie v prípravnom konaní a tým pádom aký čas je potom potrebný z hľadiska trvania väzby obvinených. Preto návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby nevyhovel.

Podľa názoru sudcu pre prípravné konanie sa argumentácia vo vzťahu k rozdielom, či rozporom vo výpovediach svedkyne Z. S. sústredila iba na nepodstatné veci akou je farba a značka motorového vozidla. Na strane obvinených úplne absentovala oponentúra k tomu, keď svedkyňa S. konkrétne vypovedala o trestnej činnosti jednotlivých obvinených. V tomto smere u obvinených ostalo pri argumentácii, že sú nevinní a nič nespáchali, prípadne, že nie sú členmi žiadnej zločineckej skupiny. Je na orgánoch prípravného konania, aby prípadné rozpory vo výpovediach svedkyne odstraňovali postupom podľa Trestného poriadku.

Čo sa týka dôvodnosti väzby obvinených, v tomto smere sudca pre prípravné konanie preštudovaním obsahu vyšetrovacieho spisu nezistil žiadne nové konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu rozhodnutia o väzbe v tom smere, aby boli obvinení prepustení z väzby na slobodu. Bez ďalšej citácie z odôvodnení predchádzajúcich rozhodnutí o väzbe obvinených preto sudca pre prípravné konanie poukazuje na skôr uplatnenú argumentáciu vo vzťahu k dôvodom väzby u všetkých piatich obvinených, ktoré sa ani v tomto štádiu trestného konania nezmenili.»

Proti tomuto rozhodnutiu špecializovaného súdu podala špeciálna prokuratúra sťažnosť č. k. VII/2 Gv 198/11-156 z 25. mája 2012, v ktorej okrem iného uviedla:

„S... názorom sudcu pre prípravné konanie sa nestotožňujem a naďalej zotrávam na svojom písomne podanom návrhu na predĺženie lehoty väzby zo dňa 15. 05. 2012,

Dĺžka trvania väzby u obvinených... v prípravnom konaní... bude trvať 7 mesiacov...

Nad'alej zastávam názor, že vzhľadom na obtiažnosť veci, spočívajúcu v jej rozsahu, početnosti útokov proti záujmom chráneným Trestným zákonom, spôsobe a dĺžke času páchania stíhaných skutkov (zločineckou skupinou), novým zisteniam odôvodňujúcim potrebu rozšírenia obvinenia a tým aj komplikovanosti a časovej náročnosti náležitého zistenia skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku), aj napriek plynulému postupu pri vyšetovaní toto objektívne nebolo možné skončiť v základnej lehote väzby...

Vyšetovanie... je rozsiahle a obtiažne. Čo sa týka samotného prípravného konania hlavne je potrebné uviesť, že vyšetovanie prebieha zákonným spôsobom a bez priet'ahov na strane orgánov prípravného konania. Trestné stíhanie obvinených... je dôvodné, keďže vo veci boli zabezpečené a vykonané dôkazy vedúce k podozreniu v rovine rozumnej istoty, že všetci obvinení sa mali dopustiť týchto skutkov majúcich znaky trestného činu. Dôkazy zabezpečené po vzatí obvinených do väzby pritom podozrenie žiadnym spôsobom nevyvracajú ani nezmierňujú, práve naopak.

Skutky... boli spáchané zločineckou skupinou, ktorá sa vyznačuje svojou vnútornou štruktúrou, postavením členom a osôb, ktoré ju podporujú a sú pre ňu činné, a určenou del'bou úloh. Z povahy takéhoto zločineckého zoskupenia je obava, že predovšetkým obvinení s významnejším postavením sa budú vzájomne ovplyvňovať a zahladzovať stopy, najmä súvisiace písomnosti. Z pozície nadriadenosti a moci budú tiež vplývať na nižšie postavené subjekty na tzv. biele kone v skupine, najmä na svedkov, ktorí uskutočňovali výbery finančných prostriedkov v bankách.

Navyše v priebehu prípravného konania po obdržaní posudku kriminalisticko-expertízneho ústavu vyšetovateľ... začal trestné stíhanie a súčasne... vzniesol obvinenie M. Š. aj za zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona...

Práve k tejto trestnej činnosti mal byť vypočutý obv. M. Š., ktorú skutočnosť sudca pre prípravné konanie zrejme prehliadol a ako určitú výhradu konštatoval, že prečo nebol tento obvinený už vypočutý od okamihu vzatia do väzby, hoci bol (odmietol vypovedať) a je to zrejme aj z vyšetovacieho spisu.

Je síce pravdou, že neboli konkrétne špecifikovaní a menovaní svedkovia, ktorých vyšetovateľ plánuje v blízkej budúcnosti vypočuť, avšak mám za to, že rozhodujúcou

okolnosťou pre sudcu pre prípravné konanie pri rozhodovaní o predĺžovaní lehoty trvania väzby je aktuálny stav vyšetrovania a je na jeho posúdení, či výsledky vyšetrovania považuje za postačujúce na ukončenie vyšetrovania, resp. či je vôbec potrebné vyšetrovanie doplniť výsluchmi a podľa toho nezáväzne od návrhu prokurátora zvážiť predĺženie lehotu trvania väzby na nevyhnutnú dobu.

V tejto súvislosti je potrebné predovšetkým zdôrazniť tú závažnú skutočnosť, že vo všetkých doposiaľ vydaných rozhodnutiach Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sú jednoznačne a nesporne konštatované závery, že z výsledkov doposiaľ vykonaného vyšetrovania tejto trestnej veci pretrvávajúce, celkom konkrétne dôvody väzby vyplývajú u všetkých obvinených jednak z charakteru a povahy trestnej činnosti, ale aj z charakteru skupiny, ktorá je podozrivá z jej páchania. Táto má znaky zločineckej skupiny, ktorá pre dosiahnutie svojich cieľov mala konať nielen vysoko sofistikovane, ale využívať aj metódy ovplyvňovania potrebných subjektov vrátane prvkov zastrašovania.

Mimochodom vyšetrovateľ v budúcnosti mal v pláne vykonať nasledujúce úkony, ktoré v mojom návrhu na predĺženie lehoty väzby síce bližšie špecifikované neboli, aj keď z vyšetrovacieho spisu vyplývajú:

25. 5. 2012 - výsluch svedkov Š. (Č.), Ing. K.

28. 5. 2012 - výsluch obv. M. Š.

29.5.2012 - výsluch svedkov H., P., V. (pracovníčky Č.)

- ďalej plánoval výsluch I. T. ktorá síce nevypovedala, ale avizovala vyšetrovateľovi, že chce vypovedať

- taktiež z obsahu poslednej výpovede P. Č. pre potrebu potvrdenia jeho výpovede vyplýva nutnosť výsluchu rodinného príslušníka zo strany obv. Š. ako aj rodinného príslušníka zo strany nebohého B. C. a to M. Č., M. C. a A. Š.

Ďalej obvinení M. Š. doposiaľ v prípravnom konaní využili svojho zákonného práva a odmietli vypovedať a po vykonaní výsluchu poškodenej Z. S., bolo umožnené obhajcom obvineným nahliadnuť do spisového materiálu a je vysoká miera pravdepodobnosti že menovaní sa po zhodnotení dôkaznej situácie rozhodnú využiť svojej zákonné právo a k veci sa vyjadria. Táto skutočnosť sa preukázala aj pri výsluchu obvinených pred sudcom pre prípravné konanie dňa 24. 05. 2012, keď konkrétne obv. A. uviedol, že kým nepoznal obsah

výpovede pošk. Z. S. bál sa vypovedať v prípravnom konaní, aby predišlo k tomu, že následne mala menovaná svoju výpoveď tendenčne zmeniť a vylepšovať v jeho neprospech.

Je pravdou, že okrem týchto plánovaných výsluchov svedkov a obv. M. Š. posledným krokom vo vyšetrowaní malo byť umožnenie oprávneným osobám preštudovanie vyšetrovacieho spisu v primeranej lehote tak, ako to stanovuje § 208 Trestného poriadku a následné spracovanie rozhodnutia vo veci, zrejme obžaloby, avšak ani v prípade postupu podľa § 208 Trestného poriadku bez vykonania ďalších plánovaných výsluchov by nebolo možné podať obžalobu 20 dní pred uplynutím základnej lehoty väzby v prípravnom konaní čo je 7 mesiacov a ktorá v tomto prípade uplynie dňa 15. 06. 2012, resp. 16. 06. 2012, preto mám za to, že predĺženie lehoty väzby je nevyhnutné a opodstatnené.“

O tejto sťažnosti špeciálnej prokuratúry rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012, v odôvodnení ktorého uviedol:

«Prokurátor ÚŠP GP vo svojej sťažnosti uviedol v podstate zhodné skutočnosti, ktoré uviedol aj v návrhu na predĺženie lehoty väzby obvinených s tým, že väzba obvinených je dôvodná, sú splnené materiálne podmienky pre jej trvanie, pričom pre obtiažnosť veci objektívne nebolo možné skončiť vyšetrowanie v základnej lehote väzby..., a toto aj napriek plynulému postupu vo vyšetrowaní. Uviedol, aj ktoré konkrétne úkony plánuje vyšetrowateľ vykonať, pri niektorých aj s presným časovým určením. Prokurátor poukázal aj na skutočnosť, že hoci obvinení Š., A. a Š. doposiaľ v prípravnom konaní po využití svojho zákonného práva nevypovedali, po nahliadnutí obhajcov obvinených do vyšetrovacieho spisu s najväčšou pravdepodobnosťou po zhodnotení dôkaznej situácie sa k veci vyjadria. Poukázal tiež na skutočnosť, že aj v prípade nevykonania ďalších plánovaných výsluchov, v prípade... umožnenia oprávneným osobám preštudovať vyšetrovací spis, by nebolo možné podať obžalobu v lehote predpokladanej § 76 ods. 2 Tr. por., preto má za to, že predĺženie lehoty väzby je nevyhnutné a opodstatnené. Vzhľadom na vyššie uvedené prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd zrušil sťažnosťou napadnuté uznesenie v celom rozsahu a sám predĺžil lehotu väzby u všetkých obvinených o šesť mesiacov, t. j. do 15. decembra 2012, resp. po zvážení všetkých okolností prípadu na dobu nevyhnutnú.

Na základe podaných sťažností, Najvyšší súd Slovenskej republiky... zistil, že sťažnosť prokurátora ÚŠP GP je dôvodná, ale sťažnosť obvineného M. A. dôvodná nie je.

Všetci obvinení sú v posudzovanej veci trestne stíhaní, pretože sú dôvodne podozriví zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák.; obvinení V., A., Š., Š. a Ing. S. aj z obzvlášť závažného zločinu legalizácie príjmov z trestnej činnosti z časti dokonaného a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1, § 233 ods. 1 písm. a/, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/, písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ a § 141 písm. a/ Tr. zák. a taktiež zo zločinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, ods. 3, ods. 5, ods. 6, ods. 7 Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ a § 141 písm. a/ Tr. zák., obvinený V. z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c/, ods. 4 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. c/ a § 141 písm. a/ Tr. zák. a nakoniec obvinení A. a Š. z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. c/, ods. 4 písm. c/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a/5 § 140 písm. c/ a § 141 písm. a/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v uznesení vyšetrovateľa zo dňa 15. novembra 2011 ČVS:PPZ-133/BOK-Z-2008. Okrem toho vyšetrovateľom Prezídia Policajného zboru Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odbor západ, oddelenie vyšetrovania v Trnave bolo 25. apríla 2012 pod ČVS: PPZ-133/BOK-Z-2008 vznesené obvinenie M. Š. pre zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je uvedené v tomto uznesení vyšetrovateľa...

Najvyšší súd dospel tiež k záveru, že rozhodnutie prvostupňového súdu o nepredĺžení lehoty trvania väzby u obvinených bolo nesprávne. Majúc na zreteli špecifickú funkciu väzby ako prostriedku „ultima ratio“ pre zabezpečenie obvinených v rámci trestného konania, ako aj rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva a tiež Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, po zvážení všetkých okolností v danom prípade musel prisvedčiť námietkam prokurátora, že prepustením obvinených z väzby na slobodu by aj naďalej hrozila reálna obava zo zmarenia účelu trestného konania, ktorým je v zmysle § 1 Tr. por. náležité zistenie skutkového stavu a spravodlivé potrestanie páchatel'ov pri rešpektovaní základných práv a slobôd.

V tomto štádiu trestného konania aj naďalej trvá jeden z materiálnych dôvodov väzby, a to podozrenie zo spáchania trestného činu. Najvyšší súd zistil, rovnako ako súd prvého stupňa, že trestné stíhanie obvinených pre skutky, pre ktoré im bolo vznesené

obvinenie, sa vedie dôvodne, lebo tieto majú znaky skutkových podstát vyššie špecifikovaných trestných činov; existuje aj dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchali (spolu s ďalšími obvinenými osobami) všetci vyššie uvedení obvinení.

Tieto závery sú aktuálne v terajšej situácii, ale rozhodnutie o vine či nevine obvinených však bude predmetom ďalšieho dokazovania v prebiehajúcom trestnom konaní, pričom orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiace proti obvineným ako aj okolnosti svedčiace v ich prospech.

Okrem podozrenia ako jedného z predpokladov vzatia obvinených do väzby je v posudzovanej veci v súčasnom štádiu trestného konania splnená aj ďalšia základná materiálna podmienka, a to existencia väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. Tieto skutočnosti vyplývajú z doposiaľ zabezpečených dôkazov (výpovede chránenej svedkyne Z. S., ale aj spoluobvinených – P., S.), z výpovedí ktorých vyplýva reálna obava, že po prepustení obvinených na slobodu budú títo pôsobiť nielen na nevypočutých svedkov, ale najmä sa budú snažiť zastrašovať jednotlivých spoluobvinených, aby si tak zabezpečili alibi. V tejto súvislosti je však potrebné prihliadnuť aj na fakt, že kolúzna väzba predstavuje oproti ďalším dôvodom väzby (preventívna, úteková) ten najvážnejší zásah do základných práv, avšak aj v tomto štádiu trestného konania prevažuje obava zo zmarenia trestného konania pred právom obvinených na osobnú slobodu. Na druhej strane, ako to nakoniec vyplýva aj zo sťažnosti prokurátora, že totiž štádium prípravného konania je už v podstate na konci vyšetrovania, teda že po plánovaných výsluchoch niektorých svedkov - pracovníkov Česko-slovenskej obchodnej banky, pristúpi vyšetrovateľ v zmysle § 208 Tr. por. k sprístupneniu spisu oprávneným osobám na preštudovanie a k následnému vypracovaniu príslušného návrhu pre prokurátora.

Po zvážení všetkých okolností Najvyšší súd dospel k záveru, že k tomu nebude potrebný taký dlhý časový úsek, ako požadoval vo svojom návrhu prokurátor, a preto na základe jeho sťažnosti podanej v neprospech obvinených rozhodol o kratšom obmedzení osobnej slobody obvineným väzbou, majúc ale na zreteli aj rozhodnutie č. 12 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2012; lehotu väzby u všetkých obvinených preto predĺžil o 4 mesiace, teda do 15. októbra 2012.»

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 došlo k porušeniu označených práv, a to tým, že najvyšší súd o sťažnosti špeciálnej prokuratúry proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. Tp 42/2012 z 24. mája 2012 rozhodol bez toho, aby túto sťažnosť sťažovateľovi a jeho obhajcovi predtým doručil. Sťažovateľ tvrdí, že „*sa až z uznesenia Najvyššieho súdu... dozvedel, že prokurátor... v sťažnosti uviedol, aj aké konkrétne úkony plánuje vyšetrovateľ vykonať, pri niektorých aj s presným časovým určením..., čo znamená predovšetkým to, že sťažovateľ sa s novou argumentáciou prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby nemal možnosť oboznámiť a nemal možnosť predložiť argumenty a stanoviská k tvrdeniam druhej strany...*“. Tým bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a nebola dodržaná zásada kontradiktórnosti konania.

Konanie o návrhu oprávneného subjektu na predĺženie väzby (v tomto prípade špeciálnej prokuratúry) predstavuje automatické súdne preskúmanie zákonnosti väzby zahŕňajúce preskúmanie existencie všetkých jej podmienok v určitých intervaloch a z úradnej povinnosti. Z uvedeného dôvodu je na takéto konanie aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (pozri *mutatis mutandis* rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 227/03, ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 21. decembra 2000 vo veci *Jabłoński v. Poľsko*).

Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 186/09) už uviedol, že súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky uvedené v odseku 1 nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4 dohovoru. Z doterajšej judikatúry však vyplýva, že určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, pričom judikatúra sa prikláňa k tomu, že obvinený musí byť súdom vypočutý. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní. Zabezpečenie reálnej kontradiktórnosti konania znamená napríklad právo na prístup k spisom, bez ktorého obvinený nemôže dostatočne prezentovať svoje argumenty (*de Wilde c. Belgicko*, s. 41, § 76; *Trzaska c. Poľsko* z 11. júla 2000, *Lanz c. Rakúsko* z 30. apríla 2002, *Wloch c. Poľsko* z 19. októbra 2000).

Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že požiadavky zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie („fundamental guarantees of procedure“) uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (napr. rozsudok ESLP z 21. októbra 1986 vo veci *Sanches-Reisse c. Švajčiarsko*, rozsudok ESLP z 15. novembra 2005 vo veci *Reinprecht c. Rakúsko*).

Podľa judikatúry ústavného súdu je v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (obdobne III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03 a III. ÚS 199/05).

Rešpektovanie základných práv osoby pozbavenej osobnej slobody väzbou garantovaných v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy preto nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby obvineného.

V posudzovanom prípade rozhodol najvyšší ako odvolací súd o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby na neverejnom zasadnutí bez účasti strán, pričom sťažovateľovi neposkytol možnosť reagovať na tvrdenia špeciálnej prokuratúry obsiahnuté v jej sťažnosti z 25. mája 2012, ktorá v podstate iniciovala predmetné druhostupňové konanie.

Ústavný súd už vyslovil (napr. III. ÚS 198/05), že osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému/obžalovanému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“). Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou.

Ústavný súd považuje v tejto súvislosti za potrebné poukázať na to, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru prokuratúry alebo všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhý účastník konania. Ten rozhodne o tom, aké stanovisko zaujme (obdobne I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09). Porušenie tohto práva treba považovať za porušenie práva na spravodlivý súdny proces, ktoré musí byť dodržiavané nielen v konaní vo veci samej, ale aj v rámci preskúmania dôvodnosti väzby. Porušenie tohto práva nadobúda na význame v danom prípade aj tým, že sťažovateľ v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti špeciálnej prokuratúry nebol najvyšším súdom vypočúvaný.

Tým, že sťažovateľovi nebola daná možnosť písomne sa vyjadriť k argumentácii obsiahnutej v sťažnosti špeciálnej prokuratúry, na základe ktorej v konečnom dôsledku došlo k predĺženiu lehoty trvania jeho väzby, pričom najvyšší súd pred svojím rozhodnutím sťažovateľa ani osobne nevypočul, bola postupom najvyššieho súdu v predmetnej veci sťažovateľovi odňatá možnosť predložiť v konaní argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 došlo k porušeniu sťažovateľových práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu) v dôsledku nerešpektovania zásady kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní (spôsobom primeraným pre konanie týkajúce sa preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody väzbou).

IV.

Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu požadoval, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 zrušil a sťažovateľa prepustil z väzby na slobodu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Vzhľadom na znenie ustanovenia čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd nemohol inak, iba napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 (keďže ním došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa) zrušiť a napriek tomu, že sťažovateľ nežiadal vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ústavný súd tak urobil, aby o sťažnosti špeciálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gv 198/11-156 z 25. mája 2012 bolo ústavne konformným spôsobom rozhodnuté všeobecným súdom (napravenie pochybenia), a to s prihliadnutím aj na nové okolnosti, ktoré do rozhodnutia ústavného súdu v označenej trestnej veci nastali (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu).

Požiadavke sťažovateľa na jeho prepustenie z väzby na slobodu ústavný súd nevyhovel (bod 4 výrokovej časti nálezu), pretože o tejto otázke bude v zmysle relevantných ustanovení Trestného poriadku oprávnený rozhodnúť najvyšší súd pri opätovnom rozhodovaní o osobnej slobode sťažovateľa.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ požiadal aj o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v celkovej sume 323,44 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2012 je 127,17 € a hodnota režijného paušálu je 7,63 €.

S poukazom na výsledok konania sťažovateľovi vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2012 (prevzatie a príprava zastúpenia a vypracovanie sťažnosti zo 4. júla 2012) v celkovej sume 323,52 € vrátane režijného paušálu a DPH.

Pretože sťažovateľom (právnym zástupcom) uplatnená suma úhrady trov konania je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom a neodporuje jej, ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v ním uplatnenej sume, t. j. 323,44 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2013